

ULOGA STRUČNIH RADNIKA U SLUČAJEVIMA ONLINE SEKSUALNOG NASILJA NAD DJECOM: Informativni materijal za stručne radnike u socijalnoj zaštiti

www.coe.int/children

Izgradnja Evrope
za djecu i sa djecom

 **Safe
Online**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Autorka: Bojana Miletic

Mišljenja izražena u ovom radu odgovornost su autora i ne moraju nužno odražavati zvaničnu politiku Savjeta Evrope ili Safe Online.

Savjet Evrope sa zahvalnošću priznaje finansijsku podršku koju je za ovaj projekat obezbijedio Safe Online.

Safe Online je jedini globalni investicioni okvir posvećen zaštiti djece u digitalnom svijetu. Kroz ulaganje u inovacije i povezivanje ključnih aktera, Safe Online pomaže u oblikovanju digitalnog svijeta koji je siguran i osnažujući za svu djecu i mlade svuda u svijetu.

Saznajte više na <https://safeonline.global/>.

Prepress: Radna Soba

Fotografija: © Shutterstock

© Savjeta Evrope, maj 2025.

Ova publikacija je usmjerena na pomoć stručnim radnicima u sistemu socijalne i dječje zaštite da prepoznaju svoju profesionalnu ulogu u zaštiti djece od online seksualnog nasilja. Cilj je da na vrijeme identifikuju rizike u digitalnom okruženju i uoče promjene u ponašanju djece koje mogu ukazivati na to da djeca doživljavaju ovaj vid nasilja⁰. Takođe, važno je da pravovremeno stupe u kontakt sa relevantnim institucijama i stručnjacima nadležnim za zaštitu djece, kako bi osigurali adekvatnu podršku i intervenciju. Najvažniji cilj je zaštita prava djece i pružanje efikasne pomoći u suočavanju s posljedicama online seksualnog nasilja.

ULOGA NASTAVNIKA U SLUČAJEVIMA ONLINE SEKSUALNOG NASILJA NAD DJECOM

Nastavnici kao prvi kontakt djeteta u obrazovnom sistemu, imaju ključnu ulogu u prepoznavanju znakova online nasilja i pružanju podrške djeci koja su izložena opasnostima na internetu. Edukacija nastavnika o sigurnosti na internetu, kao i o tehnikama kako prepoznati rizične situacije, može značajno doprinijeti pravovremenoj intervenciji. Nastavnici mogu djecu podsticati na otvorenu komunikaciju o svojim iskustvima na internetu, čime se smanjuje osjećaj stida i straha koji djeca često osjećaju kada se suočavaju sa online nasiljem. Kroz saradnju sa roditeljima i relevantnim institucijama, nastavnici mogu pomoći u izgradnji sigurnijeg digitalnog okruženja za djecu i pružiti im adekvatnu zaštitu.

Ključne organizacije i mehanizmi u Crnoj Gori za zaštitu od sajber nasilja:

1. Uprava policije Crne Gore

- ▶ Uprava policije se bavi istraživanjem slučajeva sajber nasilja i digitalnih prijetnji. Građani mogu prijaviti slučajeve nasilja direktno putem lokalnih policijskih stanica ili elektronski na zvaničnoj web stranici policije.

2. Centri za socijalni rad

- ▶ Centri za socijalni rad u Crnoj Gori imaju ključnu ulogu u zaštiti djece i odraslih od različitih oblika nasilja, uključujući sajber nasilje.

3. Nacionalni CERT (Computer Emergency Response Team)

- ▶ CERT pruža tehničku podršku u slučajevima sajber prijetnji kao što su phishing, maliciozni softver i napadi na privatnost. Takođe, CERT može pomoći u posredovanju između građana i internet provajdera.

4. Ministarstvo prosvjete Crne Gore

- ▶ Ministarstvo vodi edukativne programe u školama za podizanje svijesti o rizicima na internetu, posebno među djecom i mladima. Takođe, nastavnici i pedagozi mogu biti prvi kontakt za prijavu digitalnog nasilja u školskom okruženju.

5. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda (Ombudsman)

- ▶ Ombudsman pruža zaštitu prava građana, uključujući djecu koja su žrtve internet nasilja. Mehanizmi poput „Hrabrog sandučeta“ omogućavaju prijavu kršenja ljudskih prava.

KOJE PRIJETNJE POSTOJE U ONLINE PROSTORU?

Kada se vrši seksualna eksploatacija djece putem interneta, zlostavljači utiču na djecu na više načina:

- ▶ Zlostavljači koriste prijetnje i ucjene kako bi prisilili djecu da nastave sa slanjem seksualnog sadržaja, prijeteci da će objaviti intimne fotografije ili video materijale ako dijete ne postupi po njihovim zahtjevima.
- ▶ Zlostavljači često pokušavaju da manipulišu djecom stvarajući lažnu sliku prijateljstva i povjerenja, često se predstavljajući kao vršnjaci, što djeci otežava prepoznavanje stvarne opasnosti.
- ▶ Predatori mogu koristiti online igre, chat sobe i društvene mreže kako bi stekli povjerenje djeteta, a zatim ga uvukli u seksualne razgovore i pokušali da ga izlože nasilju, često koristeći tehniku postepenog pritiska i manipulacije.

Online predatori često prijetje širenjem ličnih video snimaka, snimljenih razgovora i slika kako bi natjerali djecu da djeluju protiv svoje volje. Takođe, mogu ucjenjivati djecu, zahtijevajući dalja seksualna ponašanja pod prijetnjom objavljivanja tih materijala.

KOJE SU TO PROMJENE U PONAŠANJU DJETETA KOJE NE BI SMJELE DA PROMAKNU NASTAVNICIMA/UČITELJIMA?

Ispoljavanje seksualnog ponašanja koje nije primjereno uzrastu.

Reakcija straha prema određenim situacijama ili osobama.

Značajne promjene u emocionalnom stanju.

Isolacija od vršnjaka i uobičajenih društvenih krugova.

Tajnovitost.

Posjedovanje neobjašnjivih količina novca ili novih stvari (npr. odjeća, mobilni telefon) čiji izvor ne mogu objasniti.

Provođenje vremena sa starijim osobama ili u nepoznatom društvu.

Nazivanje starijih osoba „dečko” ili „djevojka”

Izostanci iz škole ili nagli pad akademskog uspjeha.

Često kasno vraćanje kući.

Neobjašnjivo napuštanje kuće.

Vršenje prekršaja ili manjih kriminalnih djela (npr. krađa iz prodavnice).

Provođenje dužeg vremena u hotelima ili na drugim sumnjivim mjestima.

Nepoznavanje lokacije na kojoj se dijete nalazi.

Pojava neobjašnjivih fizičkih povreda.

Neočekivane promjene u izgledu (npr. iznenadni gubitak težine).

Ako vam se učenik povjeri oko nekog problema koji ima:

- ▶ Ostanite smireni i dostupni. Nemojte izbjegavati razgovor sa djetetom. Pružite mu siguran prostor za razgovor, gdje će se osjećati sigurno.
- ▶ Postavite ravnopravan odnos. Stvorite atmosferu međusobnog povjerenja i ravnopravnosti. Budite podrška – prvo recite djetetu da mu vjerujete.
- ▶ Smirite dijete. Ne obećavajte djetetu nešto što ne možete ispuniti. Budite iskreni i jasni u komunikaciji.
- ▶ Podjela informacija. Objasnite djetetu da ćete biti u obavezi da podijelite dio informacija sa nadležnim organima, kako biste osigurali njegovu sigurnost.
- ▶ Nemojte povećavati stres djetetu. Nemojte optuživati dijete i nemojte ocjenjivati njegovo ponašanje. Trudite se da ne izazovete dodatnu traumu kroz predrasude ili nepažljive komentare.
- ▶ Poštujte osjećanja djeteta. Važno je da dijete ima poštovanje prema svojim mislima i osjećanjima. Ohrabrite ga da se osjeća sigurno i uvjerite ga da nije krivo za ono što mu se dogodilo.
- ▶ Nemojte forsirati razgovor. Ne prisiljavajte dijete da razgovara sa osobama u koje nema povjerenja.
- ▶ Ohrabrite dijete. Objasnite mu/joj i uvjerite ga/je da nije krivo za ono što se desilo.

Ako postoji neposredna opasnost od seksualnog nasilja ili eksploatacije djeteta (uključujući online nasilje) obratite se na sledeće brojeve telefona:

Nacionalna SOS dječja linija	116 111
Policija	112
Ombudsman:	+382 20 241 642
Nacionalni CERT	https://www.cert.rs/rs/cesto-postavljana-pitanja.html

CNR

www.coe.int

Savjet Evrope je vodeća organizacija za zaštitu ljudskih prava na kontinentu. Obuhvata 46 država članica, uključujući sve članice Evropske unije. Sve države članice Savjeta Evrope potpisale su Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, sporazum koji ima za cilj da zaštiti prava čovjeka, demokratiju i pravnu državu. Evropski sud za ljudska prava kontroliše implementaciju Konvencije u državama članicama.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE